

โรคไข้เลือดออกยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญในประเทศไทย การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนครัวเรือน 336 คน คัดเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามและแนวคำถามการสนทนากลุ่ม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.86 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาและข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.29$, $SD = 0.69$) เมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมระดับปานกลางในขั้นตอนการดำเนินงาน ($\bar{X} = 1.76$, $SD = 0.62$) ส่วนขั้นตอนที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ($\bar{X} = 1.15$, $SD = 0.85$) การตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงาน ($\bar{X} = 1.10$, $SD = 0.70$) และการประเมินผล ($\bar{X} = 1.16$, $SD = 0.99$)

ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก พบว่า 1) ด้านประชาชน พบว่าไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในชุมชน ขาดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และขาดความรู้สึกรับผิดชอบเป็นเจ้าของชุมชน 2) ด้านแกนนำชุมชนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขพบว่าไม่ได้ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ 3) ด้านการสื่อสารพบว่า การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรนำผลที่ได้ไปวางแผนในการหาวิถีส่งเสริมการมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีประสิทธิภาพ

Dengue hemorrhagic fever (DHF) is still a significant public health problem in Thailand. The efficiency of disease prevention and control relies on community participation. The purposes of this descriptive study were to examine community participation as well as problems and obstacles in DHF prevention and control at Papai subdistrict, San Sai district, Chiang Mai province. The study sample was 336 people, selected by simple random sampling. Data were collected by a questionnaire and focus group discussion. The questionnaire and a guideline for focus group discussion were developed by the researcher based on reviewed literature. The questionnaire was reviewed by three experts and the content validity index was 1, and the reliability tested by Cronbach's alpha coefficient was 0.86. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics and qualitative data were categorized.

The study results showed that the overall community participation in DHF prevention and control was at a low level ($\bar{X} = 1.29$, $SD = 0.69$). When considering each step, the participation in the implementation step was at a moderate level ($\bar{X} = 1.76$, $SD = 0.62$), other steps were at a low level including the problem searching step ($\bar{X} = 1.15$, $SD = 0.85$), the decision making and planning step ($\bar{X} = 1.10$, $SD = 0.70$), and the evaluation step ($\bar{X} = 1.16$, $SD = 0.99$).

The problems and obstacles of community participation in DHF prevention and control were as follows. 1) In the community members' aspect; they did not place a great importance of community participation, did not recognize their roles and functions, lack of knowledge about disease prevention and control, and no sense of community belonging. 2) In the public health workers and community leaders aspect; they did not implement the plan as scheduled. 3) In the communication aspect; the obstacles were insufficient communication.

The results of this study indicate the problems and obstacles of community participation, which public health workers should recognize and develop strategies in order to promote community participation for the efficiency of DHF prevention and control.